

Igen kedves történet. *Bizalmas czinke.* Elragadó látványnak voltam tanúja Somogy megye Német-Sűrű pusztáján. A Hencz-család ifju gyermeke, a Nellácska, kihivott, hogy nézzem meg rég ápolt madárkáját. Kimentünk az udvarra; tenyerére tett egy diógerzedet s néhányat czuppantott egy szederfa felé. Rögtön s minden habozás nélkül megjelent egy him szén-czinke (*Parus major L.*), rárepült a kezére s rövid pihenés után csipegette a kedvencz falatját. Csakhamar megjelent a párja is, de ez még nem volt oly bizalmas, csak a földre dobott morzsákat szedte fel. A him annyira követelő, hogy a kilépő házbelieket lépten-nyomon követi, még a pinczébe is lemegy utánok, koldulva, míg valamivel meg nem kínálják. Arról értesültem, hogy e madár már hat év óta minden év november havának közepén betelepedik egy számára kitett, kis lyukkal ellátott ládikába. Az intim barátság azután tart egész márcziusig, a midőn búcsut mond jótevőinek. Négy évig párosan jött s mindketten egyforma bizalmat tanusítottak a családhoz; tavaly azonban a him csak maga érkezett meg, párját bizonyosan valami baj érte; ez idén azonban már megint másodmagával van s valószínű, hogy az új menyecske is hamar ki fog vadságából vetközni. — Tanulság: *Étessük az éhező madarakat.* Hát nem kedves kis madártörténet ez?

Szikla Gábor.

Eine allerliebste Geschichte. — Die zutrauliche Meise. Auf der Német-Sűrű-Pushta, im Comitate Somogy war ich Augenzeuge einer besonders lieblichen Scene: Frä. Nelli, die jugendliche Tochter der Familie Hencz, rief mich in den Hof, ich möge ihr liebes Vögelchen ansehen. Im Hofe angelangt legte sie auf ihre Hand ein Nußschnittchen und schmalzte einigemal gegen einen Maulbeerbaum gewendet. Und siehe! sofort erschien ein Männchen der Kohlmeise (*Parus major L.*), flog auf ihre Hand, und nach kurzer Ruhe pickte es sogleich an seinem Lieblingsbissen. Bald darauf erschien auch die Ehehälfte, doch diese war noch nicht so zutraulich und sammelte bloß die auf die Erde geworfenen Bröschchen auf. Das Männchen ist so dreist und anspruchsvoll, daß es die Hausgenossen auf Schritt und Tritt verfolgt, ja es geht ihnen selbst bis in den Keller nach, so lange bettelnd, bis man ihm etwas gibt. Auf meine Erkundigung erfuhr ich, daß dieser Vogel sich hier schon seit sechs Jahren von Mitte November an, in einem für ihn ausgestellten und mit einem Flugloch versehenen Kistchen einquartiert. Die intime Freundschaft währt bis März, wo der Vogel von seinen Wohlthätern Abschied nimmt. Vier Jahre lang kam er mit seiner Ehehälfte und beide waren in gleichem Grade zutraulich. Voriges Jahr aber kam nur das Männchen an: seiner ersten Ehehälfte war gewiß etwas zugestoßen; heuer aber kam wieder ein Paar und es ist wahrscheinlich, daß das junge Weibchen bald das Mißtrauen aufgeben wird. — Und die Moral? Füttern wir die hungernden Vögel. Das ist denn doch eine allerliebste Geschichte!

Gabriel Szikla.

INTÉZETI ÜGYEK. — INSTITUTS-ANGELEGENHEITEN.

Aquila. — Folyóiratunkra vonatkozólag több oldalról azt a véleményt táplálják, hogy az szigorúan periodikus szaklap. Legyen szabad ezzel a véleménynyel szemben kijelentenünk, hogy az egyes füzetek megjelenése egyáltalán nincs, sőt nem is lehet időhöz kötve, mert a fősúlyt a madarak vonulásának igazi feldolgozására fektetjük, s mivel a folyóiratnak két nyelven való megszerkesztése — kétszeres időt vesz igénybe. A Központ csupán 4 füzetet helyezett kilátásba, körülbelül 14—16 ivnyi terjedelemben s e helyett már az első évben 24 ivet adott. Ezekből világosan látható, hogy az előfizetések is csak a füzetből álló egész kötetre értendők. *M. O. K.*

Aquila. Hinsichtlich unserer Zeitschrift scheint die Ansicht Platz zu greifen, daß dieselbe streng periodisch ist; dem gegenüber müssen wir darauf verweisen, wornach das Erscheinen der einzelnen Hefte an kein Datum gebunden ist und auch nicht sein kann, weil das Hauptgewicht auf wirkliche Bearbeitungen der *Migratio avium* fällt, und weil die Zeitschrift, in zwei Sprachen herausgegeben, d o p p e l t e A r b e i t v e r u r s a c h t. Wir versprochen aus 4 Heften bestehende Bände in einer Stärke von 14—16 Bogen, gaben aber schon im ersten Bande 24 Bogen. Somit folgt, daß die Pränumeration eigentlich auf die, aus 4 Heften bestehenden B ä n d e gemeint ist. *U. D. C.*

A Magyar Ornithologiai Központ a külföld itélőszéke előtt. — Dr. Finsch Ottó, a M. O. K. tiszteletbeli tagja, ki ritka odaadó figyelemmel kíséri működésünket két helyen is ítéletet mond intézményünkről.* Talán túl is megyen elismerésében azon a mértéken, amelyet köteles szerénységünk mellett elfogadhatunk. De hát hagyjuk ezt. Lényeges és elvileg fontos megjegyzése az, hogy a M. O. K. abban különböznék az északamerikai «Division of Economic Ornithology»-tól, hogy *mi csupán tudományos célokat tűztünk ki, mellőzve a gyakorlatiakat*. Ám ez csak látszat; mert úgy, a mint bevettük a II-ik ornith. Congressus szervezetébe az «Ornithologia Oeconomica» szakosztályt, épen így jártunk el a magyar Központ szervezésénél is, és ha ezt eddig nem domborítottuk ki, úgy ennek oka az, hogy előbb meg kellett szabnunk az irányt, a melyet a gyakorlati élet szolgálatában követnünk kell. Ez az irány immár szilárdan meg van állapítva: a földmivelésügyi m. k. Ministerium az Ornithologia-œconomica minden fölmerülő kérdésében az Ornith. Központ véleményét hallgatja meg s csak ezután dönt; azonkívül ugyene Ministerium megtette az első lépéseket arra is, hogy Magyarországnak gazdaságilag hasznos és káros madarairól tüzetes munka irassék, a melyről majd alább szólunk. Mindezeket kívül a földmivelésügyi m. k. Ministerium hozzájárul a «Magyar Ornithologiai Központ» fentartásához is. — Ezzel tartozunk Dr. Finsch Ottó barátunk fejtegetésének, mely ránk nézve oly igen nagyon megtisztelő és buzdító is.

Magyarország gazdaságilag hasznos és káros madarai. A földmivelésügyi m. k. Ministerium megadta az első föltételeket, hogy egy megfelelő munka terveztesse, mely az ország gazdaságilag hasznos és káros madarait tüzetesen ismeretné. Minthogy a végrehajtás legelső sorban is attól függött, vajjon akad-e író, a ki a munkát megírja, és akad-e művész, a ki azt illusztrálja? a Központ ebben az irányban törekedett

Die Ungarische Ornithologische Centrale vor dem ausländischen Tribunal. Dr. Otto F i n s c h, Ehrenmitglied der U. O. C., der unsere Thätigkeit mit einer hingebenden Aufmerksamkeit verfolgt, läßt sein Urtheil u. z. in zwei Fachorganen hören.* Vielleicht geht er in seiner Anerkennung über jenes Maß hinaus, welches uns die pflichtgemäße Bescheidenheit anzunehmen gestattet. Doch lassen wir dies. Eine wesentliche und prinzipiell wichtige Bemerkung ist, daß sich unsere Ornith. Centrale von der nordamerikanischen «Division of Economic Ornithology» darin unterscheidet, daß wir uns bloß ein wissenschaftliches Ziel ausgesetzt haben, und das praktische meiden. Dies ist aber bloßer Schein; denn ebenso gut, wie wir in die Organisation des II. ornithologischen Congresses auch die Section «Ornithologia œconomica» aufstellten, haben wir auch bei der Organisation der Ungarischen Centrale das Praktische ins Auge gefaßt, und wenn uns, dies hervorzuheben bis jetzt der Anlaß fehlte, so liegt die Ursache darin, daß wir erst jene Richtung bestimmen mußten, welche wir im Dienste des praktischen Lebens einschlagen müssen. Diese Richtung ist nun bestimmt: das kön. ung. Ackerbauministerium pflegt die Ungarische Ornithologische Centrale bei jeder auftauchenden Frage der «Ornithologia œconomica» zur Meinungsäußerung aufzufordern und entscheidet erst dann; außerdem ordnete dasselbe Ministerium die ersten Schritte an, daß über die landwirthschaftlich nützlichen und schädlichen Vögel Ungarns ein ausführliches Werk verfaßt werde, worüber wir weiter unten näheres anführen. Ueberdies steuert das Ackerbauministerium auch zur Erhaltung der Ungarischen Ornithologischen Centrale bei. Dies schuldeten wir der lebenswürdigen Erörterung unseres Freundes Dr. Otto F i n s c h, welche für uns so sehr ehrend und aneifernd ist.

Die landwirthschaftlich nützlichen und schädlichen Vögel Ungarns. Das kön. ungarische Ministerium für Ackerbau ertheilte die Vorbedingungen zu einem entsprechenden Werke, welches die landwirthschaftlich nützlichen und schädlichen Vögel des Landes ausführlich behandeln soll. Da die Ausführung in erster Linie davon abhing, ob ein Fachmann zu finden ist, der das Werk verfaßt, ferner ein Künstler, der es illustriert? trachtete die

* 1. Anzeigebblatt der Ornithol. Monatschrift des deutschen Vereines zum Schutze der Vogelwelt. 1895. Nr. 7, 8.

2. «Die Schwalbe». Mittheilungen des ornitholog. Vereines in Wien XIX. Jahrgang Nr. 7., Juli 1895.

biztos eredményre, mely ma már meg is van. Az már eleve is tisztán állott a Központ előtt, hogy chernelházi *Chernel István* barátunk kitűnő módon egyesíti mindazt, a mi az ily mű megírásához szükséges s nekünk első nagy örömmünk az volt, hogy e feladatra vállalkozik is. A mi a művészeti oldalt illeti, a Központ vezetője módot nyújtott *Nécsey István* ifju festőművésznek, a rovarvilág elsőrendű festőjének, hogy a madarakkal is megpróbálkozzék. A földmivelésügyi m. k. Ministerium megadta az anyagi segílyt, hogy *Nécsey István* a Központ-hoz csatlakozva beható tanulmányokat tehessen s ő igen rövid idő alatt a madarak festésében nevezetes eredményre jutott, úgy, hogy az író, és művész részéről oly próbához lehetett fogni, a melynek alapján a földmivelésügyi m. k. Ministerium véglegesen határozhat. *Chernel István* a szén-czinkét jelölte ki, melyet *Nécsey* lefestett, *Chernel* szöveggel látott el s ezen felül elkészítette az egész mű tervezetét is. Ha a munka csakugyan megszületik, akkor nemcsak az erdő és mezőgazdaság irodalma gyarapodik, hanem gyarapodik az oktatás ügye is, mely hasznos és az értelmet fejlesztő könyvet nyer benne.

A Központ költségvetése. A magyar kormány, tekintettel arra az eredményre, a melyet a Központ felmutatott, az intézet költségvetését tetelesen fölemelte. A költségvetés az országgyűlésen tárgyalás alatt van.

Dr. Horváth Géza, a m. k. rovar-tani állomás főnöke, bold. *Friwaldszky János* helyére, a magyar Nemzeti Muzeum állattani osztályának igazgatójává neveztetett ki. Mí e széles körben ismert kitűnő tudósnak kinevezését a legnagyobb örömmel fogadjuk, mert ha valaki, úgy ő való arra, hogy nemzeti intézetünk állattani osztályát a kor követelményeihez képest kifejleszsze, tudományosan kiható életét lüktetésbe hozza.

Dr. Madarász Gyula, muzeumi őr, Szalay képviselővel szövetkezve, Ceylon szigetére készül, leginkább ornithologiai tanulmányok megtétele

Centrale in dieser Richtung zu einem sicheren Resultate zu gelangen, welches sie heute auch schon erreicht hat. Es war schon apriori klar, daß unser Freund *Stefan Chernel* von Chernelháza in ausgezeichneter Weise Alles vereinigt, was zum Verfassen eines solchen Werkes nöthig ist und es war für uns eine große Freude als wir erfuhren, da er sich dieser Aufgabe auch zu unterziehen geneigt ist. Was nun die künstlerische Seite betrifft, so hat der Leiter der Centrale die Möglichkeit geboten, daß unser junger Maler, *Stefan v. Nécsey*, Insectenmaler ersten Ranges, auch mit Ornithologie Versuche mache. Das k. ung. Ackerbauministerium bot die materielle Hilfe, damit *Stefan v. Nécsey* sich der Centrale anschließen und eingehende Studien machen möge und er brachte es in sehr kurzer Zeit in der Darstellung zu einem sehr namhaften Erfolge, so daß seitens des Verfassers und Künstlers zu einer Probe geschritten werden konnte, auf Grund welcher das k. ung. Ackerbauministerium die engiltige Entscheidung treffen wird. *Stefan v. Chernel* gab die Rohlweise an, welche *Nécsey* gemalt, *Chernel* mit dem Texte versehen hat; außerdem gab *Chernel* auch den Plan des ganzen Werkes. Wenn das Werk wirklich zu Stande kommen wird, so wird dadurch nicht nur die forst- und landwirthschaftliche Litteratur bereichert, sondern es wird auch das Unterrichtswesen gewinnen, welches in dem Buche ein nützliches, das Verständnis entwickelndes Werk erhalten wird.

Das Budget der Centrale.

In Anbetracht des Erfolges, welchen die Centrale errungen hat, hat die ungarische Regierung das Budget der Anstalt bedeutend erhöht. Das Budget wird jetzt im Reichstage verhandelt.

Dr. Géza v. Horváth, Chef der kön. ung. Entomologischen Station, wurde anstatt weil. *Johann v. Friwaldszky*, zum dirigierenden Custos der zoologischen Abtheilung des ung. National-Museums ernannt. Wir haben die Ernennung dieses in weiten Kreisen bekannten, ausgezeichneten Gelehrten mit größter Freude vernommen, denn wenn irgend Jemand, so ist er dazu geschaffen, die zoologische Abtheilung unserer nationalen Anstalt den Forderungen der Zeit entsprechend zu entwickeln, und ihr wissenschaftliches Leben in Schwung zu bringen.

Dr. Julius v. Madarász, Custos am National-Museum, bereitet mit dem Reichstagsabgeordneten *v. Szalay* eine Reise nach der Insel Ceylon vor,

végett. A legjobb kívánságaink kísérik az ifjú tudost útján s biztat a remény, hogy vállalkozása fényes eredménnyel fog végződni.

Biró Lajos, ifjú természetvizsgáló barátunk, Fenichel Samu nyomát követve, a múlt hónapban indult Uj-Guineába, hol hosszú időn át óhajt tartózkodni. Az utazást és vállalkozást a magyar Nemzeti Múzeum gyámolítja, s a gyűjtések első sorban ezt az intézetet fogják illetni. Ugy a mint *Biró Lajos* ernyedetlen szorgalmát, szívósságát és éles megfigyelő tehetségét ismerjük, fényes eredményt várunk tőle. A k. m. Term. Tud. Társulat állattani szakosztálya barátságos lakomát rendezve bocsátotta útjára munkástársát.

Petényi Salamon János irodalmi hagyatéka a Központ főnökének előterjesztése következtében feldolgozásra kerül, mely végből a m. t. Akadémia már át is adta az irattárában őrzött kéziratot, utalványozván egyszersmind 150 forintot a feldolgozás megkezdésére, melyet a Központ fog intézni. Az eredmény az «Aquila» folyóiratban fog megjelenni. Azon leszünk, hogy folyóiratunk legközelebbi számában az iratokról kimutatást közölhessünk.

Fauna hungarica. A kir. magyar Természetudományi Társulat elhatározta, hogy a millennium alkalmából kiadja mindazoknak az állatfajoknak jegyzékét, a melyek ez idő szerint magyar földről ismeretesek. Az illető-bizottságnak elnöke Dr. *Horváth Géza*, a szerkesztői teendőket *Paszlowszky József* tanár végzi. A munka folyamatban van.

Okleveleink. Az 1896-dik év elején küldjük szét azokat az okleveleket, a melyek rendes megfigyelőink részére készültek. Az oklevelet díszítő sást *Vastagh Géza* barátunk szivességének és művészetének köszönjük.

A magyarországi madárköltő-telepek térképezése. — Közismeretű a II. nemzetk. ornith. Congresszusnak az a határozata, hogy az Európában még meglevő fészek-telepek térképeztes-

zumeist um ornithologisches Studien obzuliegen. Unsere besten Wünsche begleiten den jungen Gelehrten auf seinem Wege, und wir hegen die Hoffnung, daß seine Unternehmung mit dem glänzendsten Erfolge enden wird.

Ludwig Biró, unser junger Naturforscher und Freund, folgte der Spur Samuel Fenichel's. Er begab sich im vergangenen Monate November nach Neu-Guinea, wo er sich längere Zeit aufzuhalten gedenkt. Die Reise und das Unternehmen unterstützt das Ungarische National-Museum, und dasselbe hat in erster Reihe auch das Erwerbsrecht seiner Sammlungen. Da wir Ludwig Biró's unermüdblichen Fleiß, seine Ausdauer und scharfe Beobachtungsgabe kennen, erwarten wir von ihm ein glänzendes Resultat. Die zoologische Section der kön. ung. Naturwissenschaftlichen Gesellschaft veranstaltete ein freundschaftliches Abschieds-Mahl und entließ so ihr Mitglied in die Ferne.

Die handschriftliche Nachlassenschaft **Johann Salomon von Petényi's** gelangt auf Vorschlag des Chefs der Centrale zur Bearbeitung; zu diesem Zwecke übergab die ung. Akademie der Wissenschaft die in ihrem Archiv aufgehobenen Manuscripte und hat zugleich zur Bearbeitung, welche die Centrale leiten wird, 150 fl. angewiesen. Das Resultat wird in der Zeitschrift «Aquila» erscheinen. Wir werden trachten, daß wir im nächsten Hefte unserer Zeitschrift einen Ausweis der Manuscripte mittheilen können.

Fauna hungarica. Die kön. ung. Naturwissenschaftliche Gesellschaft beschloß, daß sie gelegentlich der Millenniumsfeier das Verzeichniß aller jener Thierpezies herausgeben wird, welche derzeit aus Ungarn bekannt sind. Der Vorsitzende des betreffenden Comités ist Dr. *Géza v. Horváth*, die redactionellen Arbeiten aber wird der Professor *Josef Paszlawsky* besorgen. Die Arbeit ist im Zuge.

Unsere Diplome. Zu Anfang des Jahres 1896 versenden wir die Diplome, welche für unsere ständigen Beobachter verfertigt wurden. Den das Diplomzierenden Adler verdanken wir der Freundlichkeit und Kunst unseres Freundes *Géza v. Vastagh*.

Die Karte der noch bestehenden Brutkolonien Ungarns. Bekanntlich hat der II.-te int. ornithologische Congreß den Beschluß gefaßt, daß die in Europa noch bestehenden Brutkolonien der Vögel

tessenek. Gróf Csáky Albin a M. O. Központ megalapítója, intézkedéseket is tett, hogy Magyarországon a congressus határozata végrehajthassék. A Központ javaslatára megfelelő költséget irányzott elő, megszerezette a katonai térképet s egy szabályzatot dolgoztatott ki, a felvételek miként való végrehajtására. Csakis a szakerőt nélkülöztük egy ideig, a mely a munka végrehajtását magára vállalja. Örömmel jelentjük, hogy ma már ez a nehézség is el van hárítva, miután barátunk, *Almásy György dr.* volt szíves a munka kivitelét elvállalni.

graphisch zu verzeichnen sind. Graf Albin Csáky, der Begründer unserer Centrale, hat auch sofort Verfügungen getroffen, daß hinsichtlich Ungarns der Beschluß realisiert werde. Es wurde auf Vorschlag der Centrale eine entsprechende Summe angewiesen, die Generalstabkarte angeschafft und ein Statut ausgearbeitet, welches die Bedingungen der Aufnahme feststellt. In Frage war bloß die Kraft, welche sich dieser Aufgabe zu unterziehen bereit wäre. Es gereicht uns zu größter Freude bekannt geben zu können, daß auch diese Frage glücklich gelöst ist, indem sich unser Freund Dr. Georg von Almásy bereit erklärte, die Arbeit zu übernehmen.

PERSONALIA.

Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister ur ő Nagyméltósága úgy az ornithologia terén, mint a második nemzetközi ornithologiai congressus körül szerzett érdemek alapján f. évi június hó 12-én kelt 28,257. számú leiratával a következő kinevezéseket foganosította.

A Magyar Ornithologiai Központ *tiszteleti tagjává* kinevezte:

1. kálnoki BEDŐ ALBERT földmivelési államtitkár urat, Budapest.
2. BACHOFEN VON ECHT Adolf urat, a bécsi ornith. egyesület elnökét.

Levelező tagjává pedig a következő urakat nevezte ki:

1. REISER OTHMÁR, Sarajevo,
2. PALLISCH KÁROLY, Pitten,
3. Dr. FLOERICKE KURT, Rossitten,
4. CZYNK EDE, Fogaras.
5. VASTAGH GÉZA, Budapest.

A miniszter rendeletére a Magyar Ornithologiai Központ, melynek ajánlatára a kinevezések történtek, az oklevelet kiállította, s Dr. Wlassics ő Excellenziája aláírásával ellátva az illető uraknak megküldötte.

bécsi ornithologiai egyesület f. évi április hó 4-én tartott közgyűlésén HERMAN OTTÓ-t, a M. O. K. főnökét tiszteleti tagjává választotta s részére az oklevelet f. évi október hó 24-én megküldötte.

*

Se. Excellenz der kön. ung. Minister für Cultus- und Unterricht, Herr Dr. JULIUS VON Wlassics hat auf Grund der Verdienste auf dem Gebiete der Ornithologie und jener um das Zustandekommen des II. internat. ornithologischen Congresses, die folgenden Ernennungen vollzogen — Rescr. vom 12 Juni 1895, Z. 28,257.

Zu *Ehrenmitgliedern* der Ungarischen Ornithologischen Centrale wurden ernannt:

1. Herr ALBERT BEDŐ de Kálnok, Staatssecretär im k. u. Ackerbauministerium, Budapest.